

AZ ÖNKÉNTES NYUGDÍJPÉNZTÁRI SZÁMLA ELŐNYEINEK ISMERTSÉGE

AWARENESS OF THE ADVANTAGES OF VOL- UNTARY MUTUAL FUNDS ACCOUNT

Horváthné Kökény Annamária

Közgazdasági, Pénzügyi és Menedzsment Tanszék, Gazdálkodási kar, Szolnok, Neumann János Egyetem, Magyarország

Kulcsszavak:

Adó
Adókedvezmény
Állami szabályozás
Öngondoskodás
Pénzügyi kultúra

Keywords:

Tax
Tax benefit
Government regulations
Self-care
Financial culture

Összefoglalás

A disszertációm eredményeire építve a kutatásom során azt vizsgáltam, hogy a háztartások mennyire ismerik és használják ki az Önkéntes pénztári számlák adókedvezmény adta lehetőségét. Fontos lenne feltárni, hogy mi okozhatja a háttérbe szorulását és miért nem veszik igénybe jobban a háztartások a hozzá kapcsolódó állami támogatást. A jelen cikkemben foglalkozom az Önszegélyező Pénztári számla ismertségével, előnyeivel, hátrányaival. A háztartások költségvetésben betöltött szerepével, vagyis azzal, hogy megfelelő pénzügyi ismerettel milyen kiaknázatlan lehetőségek vannak benne, amivel érdemes lenne minden háztartásnak élnie. Arra a kérdésre is keresem a választ, hogy az egyes háztartási típusokat hogyan lehetne befolyásolni, vagy jobban befolyásolni, hogy kihasználják, illetve hatékonyabban kihasználják a különböző állami támogatások adta lehetőségeket. Ehhez viszont az emberek pénzügyi kultúráját megfelelő szinten fejleszteni szükséges. Maga az állami szabályozás kevés. A célját nem tudja megfelelően elérni, amennyiben az információ áramlás, a kódolás vagy a dekódolás során problémák merülnek fel, megakadályozva a megfelelő kommunikációt.

Abstract

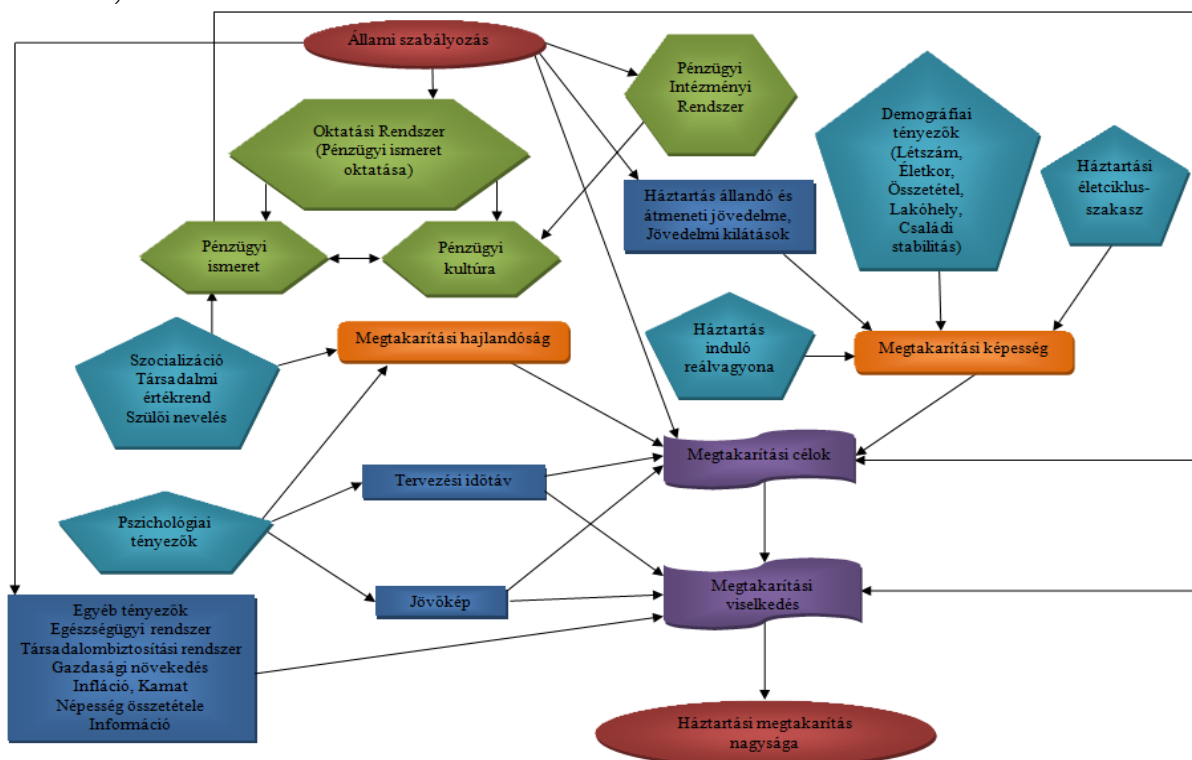
Building upon the results of my dissertation, in the course of my research I studied that how households know and take advantages of tax benefits of Voluntary Mutual Funds. It is important to find out the reasons why it is losing its relevance and why the households are not making better use of the related government grants. In my present article I discuss the acquaintance of Voluntary Mutual Funds Account, with its advantages and disadvantages. Also the functions of households in the Budget, or in other words, what unexploited opportunities are there, that are worth utilizing in every household with the appropriate financial knowledge. I examine the answer to the question to how the households could be influenced, or influenced better to take advantage of several government grants, or to do that more efficiently. In the interest of this it is necessary to develop people's financial culture on the appropriate level. Government regulations are not enough. It cannot reach its aim properly, if there are problems with the flow of information in the course of coding or decoding, preventing the appropriate communication.

1. Bevezetés

Annak ellenére, hogy minden korosztályt közvetlenül érint ez a téma, a pénzügyi kultúránk nem megfelelő. Hiányzik a felelős, öngondoskodási szemlélet nagyon sok egyén és háztartás életéből. Sokan nincsenek tisztában még az alapvető gazdasági és pénzügyi fogalmakkal sem [9]. A megtakarítások fokozásához a pénzügyi ismeretek oktatására, példamutatásra és ennek másolhatóságára, a megfelelő családi nevelésre, a társadalmi szervezetek hatékony működésére és a médián keresztüli közvetítésre van szükség [11]. A megfelelő minőségű pénzügyi oktatás elengedhetetlen, amelyben az állam is fontos szerepet játszik [12]. Oktatási programokkal kell hangsúlyozni a célmegtakarítások szükségességét, és a háztartások hosszú távú pénzügyi tervezését [8], hiszen a lakosság megtakarításai elengedhetetlenek és közvetlen hatással vannak a gazdaság egészére [4]. A pénzügyek oktatása segít abban, hogy a háztartások célmegtakarítókká váljanak, hosszú távon gondolkodjanak és gondoskodjanak saját maguk, valamint gyermekeik jövőjéről. A pénzügyek oktatása szükséges az iskolákban és a munkahelyeken is [5]. Politikai célként a pénzügyek oktatását meg kell jelölni, hiszen a pénzügyi műveltség összefügg a pénzügyi jártassággal, ez pedig a megtakarítás emelkedésével, ami a gazdasági növekedés eléréséhez elengedhetetlen. A pénzügyi kultúra terjesztését szolgáló politika ráadásul nemcsak a megtakarítás növelésére, hanem a háztartási megtakarítás diverzifikációjára is hatással van [1].

2. Elméleti modell alkotása

Kutató munkám során áttanulmányoztam számos hazai és nemzetközi szakirodalmat, amely a megtakarítások elméletét vizsgálta. Ezeket figyelembe véve megalkottam elméleti modellt, amit az 1. számú ábra szemléltet.

1. ábra: A háztartások megtakarításait befolyásoló tényezők [6]

Saját megtakarítási modellem megalkotásakor elsődleges célom a megtakarítást befolyásoló tényezők minél teljesebb és komplexebb bemutatása volt, az összefüggések figyelembevételével. A modell megalkotásakor abból indultam ki, hogy az állami szabályozás közvetve, illetve közvetlenül hatással van a megtakarítást befolyásoló tényezőkre, ezáltal a háztartások megtakarításaira is. Felhasználtam Keynes elméletét, Friedman életciklus hipotézisét és Modigliani permanens jövedelem hipotézisét, valamint sok más szerző megtakarítást befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos véleményét is igyekeztem megjeleníteni a modellem során. Figyelembe vettem Kasilingham és Jayabal [7] ábráját is, amelyben megkülönböztették a megtakarítási képességet a megtakarítási hajlandóságtól. Szerintük a megtakarítási hajlandóság a meghatározó és nem a képesség. Én nem tettem különbséget közöttük, hiszen ezek is sok tényező együttes hatásától és azok erősségétől függenek. Egységesen narancssárga színnel emeltem ki mind a kettőt. Én a saját modellemben igyekeztem feltüntetni mind a megtakarítási képességet, mind a megtakarítási hajlandóságot befolyásoló tényezőket és ezek együttes hatását a megtakarítási célokra, a megtakarítási viselkedésre és végül a megtakarítás nagyságára. Véleményem szerint a pénzügyi megtakarítási hajlam és viselkedés szerint lehet osztályozni és jellemezni az egyes egyéneket, háztartásokat. Különbséget tettem a befolyásolható és nem befolyásolható tényezők között is. A nem befolyásolható tényezők felé nem mutat nyíl az ábrán és ezeket ötszögletű ábrával és világoskék színnel jelöltem. Kiinduló tényezőként jelöltem az „állami szabályozást” és végtermékként a „háztartási megtakarítási nagyságot”. A pénzügyi intézményi rendszert és a pénzügyek oktatását, valamint az ezek által kialakult pénzügyi ismereteket és pénzügyi kultúrát zölddel jelöltem, egy egységként kiemelve. Az állami szabályozásnak a pénzügyi rendszeren keresztül óriási befolyásoló szerepe és társadalmi felelőssége van a megtakarítási célok és a megtakarítási viselkedés befolyásolásával a háztartási megtakarítási nagyságra. Mivel a megtakarítási célokat és a megtakarítási viselkedést befolyásolja a sok-sok felsorolt és ábrázolt befolyásoló tényező, ezeket egységesen lilával jelöltem a modellemben, hiszen egyformán fontos, kiemelt állomása a megtakarítási döntési folyamatnak. Az előzőektől különböző, befolyásolható tényezőket pedig kék színnel jelöltem az ábrán, hogy ezáltal is el tudjam különíteni a többi tényezőtől [6].

3. Önkéntes Önsegélyező Pénztár

Jelenlegi kutatásom az önsegélyező pénztári számlára irányul, ugyanis tapasztalatom szerint vagy nem ismerik eléggé vagy egyáltalán nem is ismerik az egyének és a háztartások ezt az összetett, kiemelt jelentőségű, általam nagyon hasznosnak tartott megtakarítási terméket.

Magyarországon háromféle önkéntes pénztár létezik: az önkéntes nyugdíjpénztár, az önkéntes egészségpénztár és az önkéntes önsegélyező pénztár. A pénztárak által nyújtott szolgáltatásokra kizárólag a pénztártagok és azok kedvezményezettjei jogosultak. A pénztárak gazdálkodása kizárólag az alapszabályukban meghatározott szolgáltatások szervezésére és teljesítésére irányulhatnak. A pénztártagok egyben tulajdonosai is a pénztáraknak. A működés nonprofit alapon működik, azaz gazdálkodásának eredményét kizárólag az alaptevékenysége érdekében használhatja fel, osztalékként, részesedésként nem fizetheti ki.

Az önsegélyező pénztár kiegészíti a többi önkéntes pénztárt. Kiegészítő önsegélyező pénztári szolgáltatásokat és életmódjavító önsegélyező pénztári szolgáltatásokat nyújthat a pénztártagoknak és azok közeli hozzátartozói részére. A háztartások különböző élethelyzeteinek pénzügyi támogatását szolgálja. Az önsegélyező pénztár által támogatott szolgáltatások köre az 1993. évi XCVI. törvény 50. §-a alapján a következő:

- A gyermek születéséhez kapcsolódó szolgáltatások, amely a gyermek születésekor nyújtható támogatás. A terhesség ideje alatt, 91. naptól, illetve a szülést követő 120 napon belül lehet igénybe venni. Terhesség alapján igazolt költségek alapján, szülést követően pedig egyszeri támogatásként, számlák bemutatása nélkül számolható el. A csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozási segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása esetén is igénybe vehető a kieső jövedelem pótlására. A befizetések utáni várakozási idő 180 nap.
- Tűz- és elemi károkhoz kapcsolódó segély, amely csak a szolidáris alaphól folyósítandó, azaz nem az egyéni számlák terhére vehető igénybe, amennyiben az egyén már legalább 12 hónapja tagja az önsegélyező pénztárnak.

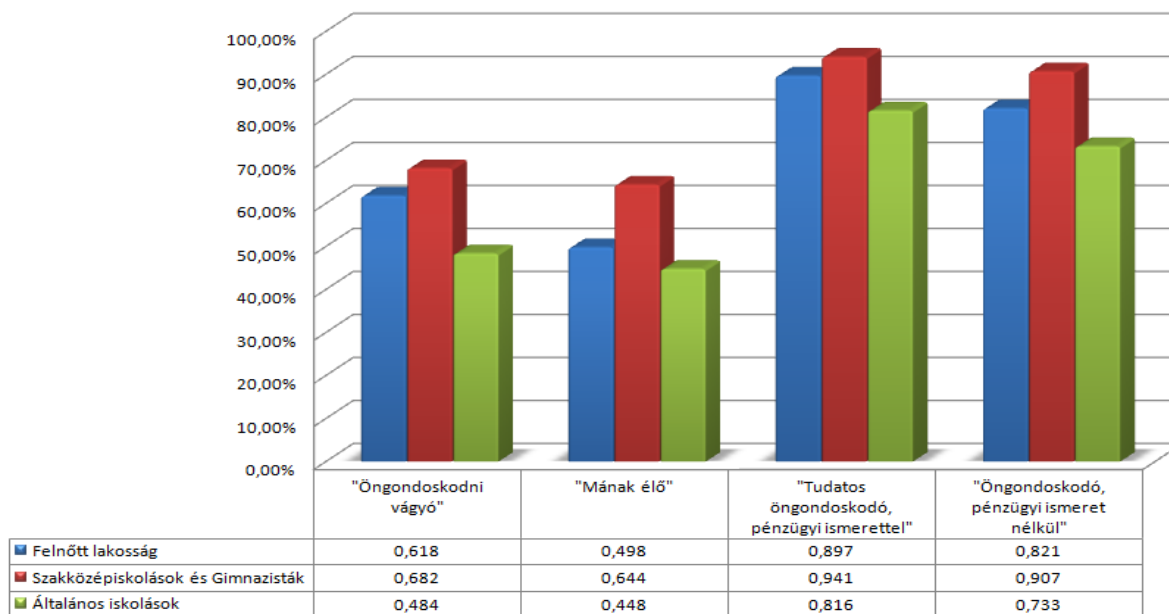
- Betegséghez, egészségügyi állapothoz kapcsolódó segélyek, amelyek a pénztártag kieső jövedelmének teljes vagy részbeni pótlását szolgálják. Munkanélküli ellátások (180 napos várakozási idő), táppénz kiegészítése esetén az eredeti jövedelem és a csökkentett jövedelemrész közötti különbözetre vehető igénybe a szolgáltatás.
- Hátramaradottak segélyezése halál esetén. Ezt a szolgáltatást a pénztár a pénztártag vagy közeli hozzátartozójának halála esetén a hátramaradottak részére nyújtja, a temetés igazolt költségeinek mértékig.
- Nevelésiévközi, tanévkezdési (beiskolázási) támogatás. A beiskolázási támogatás éves összege egy személy részére gyermekenként legfeljebb a tárgyév első napján érvényes havi minimálbér lehet. A befizetések utáni várakozási idő 180 nap. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben meghatározott gyermek, tanuló számára, vásárolt tankönyv, taneszköz, ruházat árát lehet elszámolni, illetve a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 1. számú mellékletében felsorolt, Magyarország államilag elismert felsőoktatási intézményeiben hallgatói jogviszonnyal rendelkező 25 évet még be nem töltött magánszemélyek által kifizetett költségtérítés, azaz tandíj, térítési díj, kollégiumi díj, albérleti díj számolható el. A kedvezményt az iskolaév megkezdése előtt 15 nappal és befejezése után 15 napon belül és az iskolaévben kiállított számla alapján lehet igénybe venni.
- Gyógyszer és gyógyászati segédeszközök árának támogatására.
- Közüzemi díjak, amely finanszírozására fordítható támogatás havi összege legfeljebb a tárgyév első napján érvényes havi minimálbér 15 százalékának megfelelő összeg lehet. A földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvényben és a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvényben meghatározott védendő fogyasztónak minősülő pénztártag által fizetendő közüzemi díjak (villamos energia, gáz, ivóvíz, csatornadíj) megtérítésére biztosítható. A földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 3. §-ának 68. pontja, illetve a 2007. évi LXXXVI. 3. §-ának 66. pontja szerint, a védendő fogyasztó „a lakossági fogyasztók azon köre, akik (jogszámban meghatározott szociális helyzetük, vagy valamely egyéb tulajdonosságuk alapján) a földgázellátásban/villamosenergia-ellátásban megkülönböztetett feltételek szerint vehetnek részt.”
- Lakáscélú jelzáloghitel törlesztésének támogatása. A pénztár közvetlenül a folyósító hitelintézet részére is megfizetheti, illetve a hitelintézet által kiadott a pénztártag által teljesített hiteltörlesztést igazoló dokumentum alapján a pénztártag részére is. A havi összege, legfeljebb a tárgyév első napján érvényes havi minimálbér 15 százalékának megfelelő összeg lehet.
- Otthoni gondozás a gondozott korától függetlenül igénybe vehető szolgáltatás a pénztártag vagy közeli hozzátartozója részére, amelyet a helyi önkormányzat által kiadott működési engedéllyel rendelkező szolgáltató nyújthat, legfeljebb a nyugdíjminimum összegéig.
- Idősgondozás támogatása. A szolgáltatást a pénztártag vagy annak közeli hozzátartozója veszi igénybe és a gondozási, ápolási intézményben való elhelyezés napi vagy havi díját tudják elszámolni, legfeljebb a nyugdíjminimum összegéig.
- Temetési támogatás, amely a pénztártag vagy közeli hozzátartozójának halála esetén vehető igénybe.

2014. január 1-től pozitív változás következett be az önkéntes pénztárak életében. Megszűnt a különbség az egyes adózók között attól függően, hogy ki mikor éri el a nyugdíjkorhatárt. Az 1995. évi CXVII. törvény alapján egységesen mindenkire maradt a 20 százalék, de maximum 150000 forintos igénybe vehető állami támogatás, függetlenül attól is, hogy kinek hányfajta önkéntes számlája van. A hosszú távú öngondoskodáshoz kapcsolódó adókiutalások továbbra is jövedelemkorlát nélkül érvényesíthetőek. Így mindazok számára lehetőséget biztosít a hatékony családi pénzgazdálkodásra, akik felelősséggel gondolkodnak saját maguk és családjuk életéről, jövőjéről. Jó lenne, ha a magánszemélyek felfigyelnének erre a vissza nem térő lehetőségekre és kezükbe véve saját sorsukat, minden évben igyekeznének kihasználni a törvény adta lehetőségeket arra vonatkozóan, hogy az állami támogatásokat minél hatékonyabban ki tudják használni.

4. Korábbi primer kutatásaim

A témával kapcsolatban több primer kutatást is végeztem. Az első primer kutatást 2012. év tavaszán végeztem el, amit feltáró kutatásnak szántam. A kérdések és a vizsgálatok tesztelését tűztem ki célul a későbbi nagyobb elemszámú kutatásom megvalósítása előtt. A mintába 578 háztartás került Magyarország területéről. A kérdőív elkészítése on-line felületen történt. Az internetes felületen kitöltött kérdőíveket kiegészítettem nyomtatott formában, kézzel kitölthető kérdőívekkel is, annak érdekében, hogy olyan célcsoportot is elérjek, akiket egyébként számítógépen keresztül nem tudtam volna elérni. A későbbi kutatásaim során ugyanezt a módszert alkalmaztam. A második kérdőíves felmérést megelőzően a kérdőív módosításra került a korábbi tapasztalatok alapján. Az átfogó kutatás kérdőíves lekérdezését 2012. november és 2013. május között végeztem el. A mintába 4106 háztartás került. Azért éppen ennyi, mert a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 4105708 háztartás volt Magyarországon. Megyéenként és településtípusonként is reprezentatív felmérést valósítottam meg. A két primer kutatásom részletes eredményét a disszertációm tartalmazza [6]. A kérdőívek feldolgozásához a Microsoft Excel táblázatkezelő programot és a SPSS 14.0 szoftvert használtam fel.

A vizsgálatok során arra kerestem a választ, hogy a vizsgált háztartásokat milyen csoportokra lehet felosztani és az egyes csoportok megtakarítási szokásaira, megtakarítással kapcsolatos gondolkodásmódjára mi jellemző. 4 háztartási típust tudtam megkülönböztetni Magyarországon egymástól a megtakarítással kapcsolatos attitűdjük és pénzügyi döntéseik alapján, mind a feltáró, mind az átfogó primer kutatásom során. Megállapítottam, hogy a különböző háztartásokat a megtakarítási hajlamuk és viselkedésük szerint lehet osztályozni és jellemezni Magyarországon. Klaszterenkénti vizsgálatnál kiderült, hogy a különböző típusú háztartások a szakközépiskolások és a gimnazisták oktatását tartják a legfontosabbnak, majd a felnőtt lakosság ismereteinek fejlesztését, de már szükségesnek gondolják az általános iskolások számára is a pénzügyi ismeretek fejlesztését.

2. ábra: A megkérdezett háztartások mennyire tartják szükségesnek (fontosnak és kiemelten fontosnak) a pénzügyi ismeretek gyakorlati hasznosíthatóságának oktatását az általános iskolások; a szakközépiskolások, gimnazisták; és a felnőtt lakosság körében, klaszterenként, N = 4106 [6]

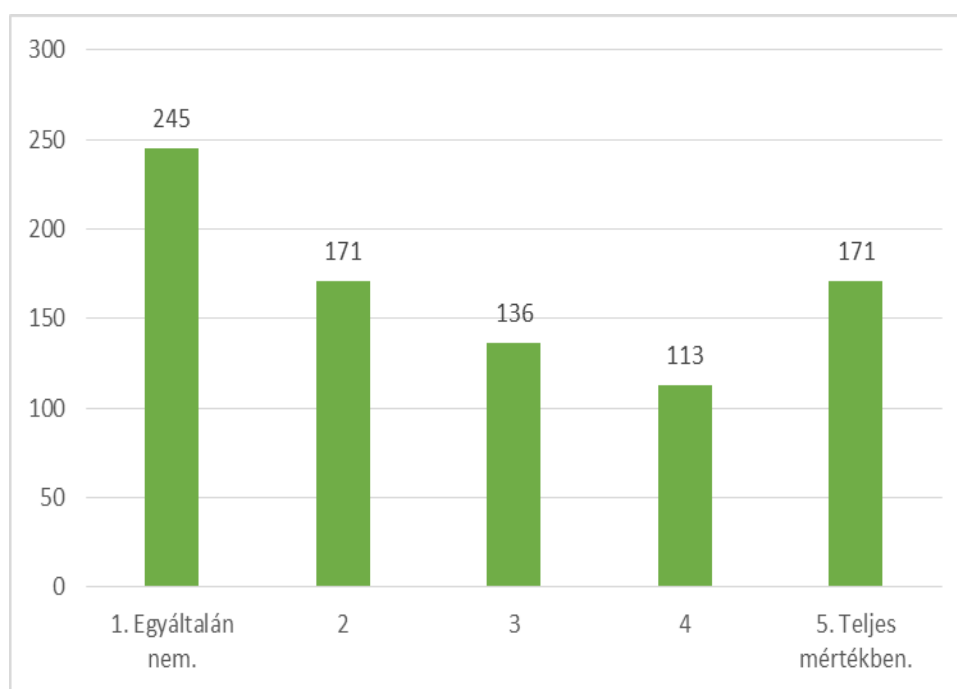
Szeretném felhívni rá a figyelmet, hogy a klaszterenkénti sorrend mind a három esetben megegyezik:

1. "Tudatos öngondoskodó, pénzügyi ismerettel"
2. "Öngondoskodó, pénzügyi ismeret nélkül"
3. "Öngondoskodni vágyó"

4. "Mának élő" (lásd 2. ábra), bár minden háztartás fontosnak tartja.

5. Jelenlegi primer kutatás eredménye

A 2018. tavaszán elvégzett kérdőíves felmérésem a korábbi kutatási eredményeimre épültek, amely során 836 háztartást tudtam elérni. A vizsgálat során arra kerestem a választ, hogy a háztartások mennyire ismerik és használják ki az Önkéntes pénztári számlák adókedvezmény adta lehetőségét. A feldolgozást követően az derült ki, hogy közel 30 százalékuk egyáltalán nem ismeri ezt, a többiek is alig. Csupán 20 százalékuk ismeri teljes mértékben és további 13,5 százalékuk jól (lásd 3. ábra).

3. ábra: Az Önkéntes Önségélyező Pénztári számla ismertsége, N = 836

A megkérdezetteknek csupán a 8 százalékuk rendelkezik jelenleg ilyen önkéntes önségélyező számlával. Ez nagyon-nagyon kevés. Ami probléma és elgondolkodtató, hogy 70%-uk egyáltalán nem is tervezi ilyen számla nyitását. Teszik ezt amellet, hogy az állami támogatás mértéke és összege a jelenlegi banki kamatokat ismerve kiemelkedő, ráadásul hosszú távon ezt a pénzt le sem kell kötni, csupán felhasználni azokra a termékekre, szolgáltatásokra, amikre a háztartások önkéntes önségélyező pénztári számla használata nélkül is mindenképp elköltik a jövedelmük egy részét. Így viszont az egyének és háztartások lemondanak, ha nem is tudatosan az őket megillető állami támogatásról. Az is kiderült a kutatás során, hogy igenis tudnának még megtakarítani, félretenni egy kis pénzt, mégsem teszik ezt. A probléma gyökere még mindig abból fakad, hogy nem ismerik ezt a lehetőséget, sőt a háztartások közvetlen környezetében sem ismerik ezt. Ezáltal végképp kevés lehetőség, illetve esély van arra, hogy a szükséges információ eljuthasson az egyénekhez, háztartásokhoz.

Rákérdeztem arra is, hogy szerintük mennyi az állami támogatás mértéke és összege. 45 százalékuk tudta csak a megfelelő választ. Elgondolkodtató lehet ez sok szakember számára is. Ami pozitívum lehet, hogy a válaszadók maguk is tisztában vannak, mennyire alulinformáltak ebben és ehhez hasonló pénzügyi kérdésekben. A válaszadók több, mint 75 százaléka egyetért azzal, hogy már általános iskolákban szükséges lenne elkezdni az alap pénzügyi ismeretek oktatását, kötelező jelleggel. A szakközépiskolai oktatásban 90 százalékuk vezetné ezt be, és 88 százalékuk felnőttként is elérhetővé tenné ezt. De van erre lehetőség vagy valamilyen hatékony megoldás?

6. Következtetések

Az öngondoskodás szemléletének minél fiatalabb korban példamutatással, tanítással történő kialakítása nagyon fontos az egyéneknek, a háztartásoknak és a társadalomnak is. Véleményem szerint a családból hozott tapasztalat, szokás, neveltetés nagyban befolyásolja a későbbi felnőttkori viselkedésünket, a megtakarításokkal szembeni felelős, illetve felelőtlen cselekvéseinket. Egyetértek azzal, hogy a gyermekek értékrendjének kialakításában elsődlegesen a szülő a felelős. A legfontosabb nevelői szerep a szülőké kell, hogy maradjon [13]. Ugyanakkor a szülők hiába megtakarítók, ha nem tanítják meg erre gyermekeiket [3]. Fontosnak tartom a pénzügyi, gazdasági ismeretek iskolarendszeren keresztüli közvetítését is. Az oktatás megváltoztatja az egyének gondolkodását a pénzügyekkel kapcsolatban, ezért fontos, hogy minél szélesebb körben megvalósuljon a pénzügyek oktatása [2]. A pénzügyi oktatás és a társadalmi ösztönző programok csak akkor lehetnek sikeresek, ha képesek az egyéni, háztartási beállítást, preferenciát, fontossági sorrendet, gondolkodást megváltoztatni. Minél több háztartást meg kell győzni arról, hogy fogadják el azokat a megtakarítási szabályokat, amelyek a megtakarítások növekedését célozzák [14]. Azok a háztartások, akik pénzügyileg képzetebbek, mert oktatási intézményben tanultak pénzügyi ismereteket, sokkal nagyobb pénzügyi hozzáértéssel rendelkeznek [5]. A magasabb pénzügyi ismeret felelősebb, tudatosabb pénzügyi döntésekkel párosul, azaz a pénzügyi műveltség pozitívan hat a háztartások megtakarítási viselkedésére [10]. Az állami szabályozás önmagában kevés. Nem tudja megfelelően elérni a célját, amennyiben az információ áramlás kódolása és dekódolása során problémák merülnek fel, megakadályozva a megfelelő kommunikációt. Szeretném, ha a kutatási eredményeim hasznosulnának azáltal, hogy segítenék vele annak a nagy horderejű állami intézkedésnek, döntésnek a meghozatalában, hogy már az általános iskolákban bevezetésre kerüljön a mindennapi életben nélkülözhetetlen pénzügyi ismeretek kötelező oktatása [6], hiszen nagyon nagy szüksége van minden háztartásnak ezekre az ismeretekre [15].

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk a kutatás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Irodalomjegyzék

- [1] Beckmann E. – Hake M. – Urvova J. (2013) Determinants of Households' Saving in Central, Eastern and Southeastern Europe. Focus on European Economic Integration, Vol 2013. Issue 3. 8-29 pp.
- [2] Bernheim B. D. – Garrett D. M. (1996) The Determinants and Consequences of Financial Education in the Workplace: Evidence from a Survey of Households, The National Bureau of Economic Research (NBER) Working Paper, No 5667. 54 p.
- [3] Copur Z. – Gutter M. S. – Erkal S. (2010) Exploring Saving Behavior of Turkish Families in Ankara/Turkey, International Journal of Economics and Finance Studies, Vol 2. No 2. 105-112 pp.
- [4] Hira T. K. (1987) Money Management Practices Influencing Household Asset Ownership. Journal of Consumer Studies & Home Economics, Vol 11. Issue 2. 183 – 194 pp.
- [5] Hogart J. M. – Anguelov C. E. (2003) Can the Poor Save? Financial Counseling and Planning, Vol 14. 1-18 pp.
- [6] Horváthné Kökény A. (2014) Az állami szabályozás hatása a lakosság hosszú távú megtakarításaira, Disszertáció, 272 p.
- [7] Kasilingham R. – Jayabal G. (2011) Impact of Saving Motives on Household Savings, The Journal of Management Awareness, Vol 14. Issue 1. 67-75 pp.
- [8] Lee S. – Park M. H. – Montalco C. P. (2000) The Effect of Family Life Cycle and Financial Management Practices on Household Saving Patterns. Journal of Korean Home Economics Association English Edition, Vol 1. No 1. 79- 93 pp.
- [9] Lusardi A. – Mitchell O. S. (2011) Financial Literacy around the World: An Overview. The National Bureau of Economic Research (NBER) Working Paper, No 17107. 19 p.
- [10] Sabri M. F. – Macdonald M. (2010) Savings Behaviour and Financial Problems Among College Students: The Role of Financial Literacy in Malaysia, Cross-Cultural Communication, Vol 6. No 3. 103-110 pp.

- [11] Starr M. A. (2006) Macroeconomic Dimensions of Social Economics: Saving, the Stock Market, and Pension Systems, Department of Economics Working Paper Series, American University, Washington, No 2006-09. 20 p.
- [12] [12]. Stiglitz J. E. (2013) A válság utáni válságok. Világgazdaság online 2013. január 9. [Online]. Available: <http://www.vg.hu/velemeney/publicisztika/stiglitz-a-valsag-utani-valsagok-395085> [Megtekintés: 25-Jan-2013].
- [13] Szűcs R. S. (2011) A fiatalkorúak által fogyasztott néhány élelmiszeripari termék marketing és fogyasztóvédelmi szempontú vizsgálata, Doktori értekezés, 197 p. [Online]. Available: http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/103324/8/SzucsR_DOKT_VEGLEG-t.pdf [Megtekintés: 26-Sept-2013].
- [14] Yuh Y. – Hanna S. D. (2010) Which Households Think They Save? The Journal of Consumer Affairs, Vol 44. No 1. 70-97 pp.
- [15] Zsótér B. – Nagy P. (2012) Mindennapi érzelmeink és pénzügyeink. Budapest: Pénzügyi Szemle, 2012/3. szám, 310-321 pp.